

L'edició de l'obra poètica de Marià Aguiló

Margalida Tomàs

(Societat Verdaguer)

És ben sabut que Marià Aguiló i Fuster (Palma 1825 - Barcelona 1897) tingué des de molt jove una «passió capital», en paraules seves, respecte a la llengua i a la literatura catalana, de tots els temps i de qualsevol modalitat. I si primer, dels anys quaranta als seixanta, aquesta passió era molt personal i ell canalitzava els treballs que hi dedicava a pujar en l'escalafó de la carrera de bibliotecari, a partir de 1862, retornat a Barcelona després de l'estada com a bibliotecari a València, la integrà totalment en el moviment de recuperació literària. I així, el 1871 podia escriure a Jaume Collell, sense forçar gaire la realitat: «la nostra renaixença que és encara la meua passió capital».¹ Aguiló treballà molt en la recollida de tot tipus de material lingüístic i literari, que després, però, deixà pràcticament tot sense publicar. També escriví centenars de notes i esborranys que tampoc no acabaren en textos definitius ni trobaren, per tant, el camí de la impremta. En vida seva, només veieren la llum com a textos propis acabats els discursos dels Jocs Florals de Barcelona, un pròleg a les *Poesies* de Francesc Casas i Amigó, les curtíssimes introduccions, d'una pàgina més o menys, a algunes de les obres que edità² i la introducció i notes al *Romancer Popular de la Terra Catalana*.³ Poquíssim per a una

1. MOLINÉ I BRASÉS, E. «Epistolari d'En Marian Aguiló». *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, núm. 89 (1926), p. 416.

2. En redactà per al *Libre del valerós e strenu cavaller Tirant lo Blanch* (1873) i la *Historia d'Valter e de la pacient Griselda* (1883) i féu una endreça a Lluís Salvador, arxiduc d'Àustria, en el *Libre del orde d'cavayleria* de Ramon Llull (1879). Una mica més extens és el pròleg al *Cançoner de les obretes en nostra lengua materna mes divulgades durant los segles XIV, XV e XVI*.

3. Recollits, a més d'altres fragments que Àngel Aguiló posà com a pròlegs a les obres del seu pare que publicà, a AGUILÓ, Marià. *Obra en prosa*, a cura de

intensa, per bé que desordenada, vida de treball. La seva àmplia obra poètica, redactada en sa majoria al llarg dels anys quaranta i cinquanta, tingué un recorregut diferent. Molts dels seus poemes juvenils, després de sofrir en general canvis importants, sí que es publicaren, ja sigui en els toms dels Jocs Florals i, sobretot, a la premsa catalana i mallorquina del seu temps però només fou recollida en volum —i encara de manera molt incompleta— després de la seva mort. El seu fill Àngel (que també s'encarregà de publicar el 1927 el *Catálogo de las obras en lengua catalana impresas desde 1474 hasta 1860*, treball premiat el 1860 per la Biblioteca Nacional de Madrid del qual Marià Aguiló només havia fet aparèixer pocs fascicles el 1865, sense cap mena de pròleg) féu aparèixer el *Llibre de la mort* (1898), *Recorts de juvenesa* (1900) i *Focs follets* (1909). I el 1925, Francesc Matheu publicà tres volums de *Poesies completes*, que no són, com hem dit, gens completes.

En contrapartida a la poca obra publicada en vida tenim la gran quantitat de material que deixà Aguiló. De tot allò que arreplegà, de mica en mica es van editant aplecs importants: ja del 1915 al 1934 l'Institut d'Estudis Catalans s'encarregà de l'edició del material lexicogràfic amb els vuit volums del *Diccionari Aguiló*; també han aparegut una part de la col·lecció de gloses mallorquines⁴ i de les rondalles,⁵ així com l'inventari del material cançonístic conservat a la Fundació Patxot.⁶ Pel que fa als manuscrits propis, a la ingent paperassa que conforma el seu fons personal —i deixant de banda la correspondència, d'un interès extraordinari, de la qual queda molt

TOMÀS, Margalida. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1988. Aquest volum recull també un article que aparegué a la *Il·lustració Catalana* el 1888 signat «M. Aguiló» i titulat «Don Eusebi Güell i Bacigalupi». Ni l'estil ni el tipus d'article són gens típics d'Aguiló i es podria tractar d'un error de la revista. En tot cas, com ja ho indicava en la introducció, a l'índex general de la revista l'article apareixia com a anònim.

4. *Cançonetes mallorquines recollides per Marià Aguiló*, introducció, transcripció i notes per Josep MASSOT I MUNTANER. Barcelona: Editorial Barcino, 1985.

5. *El Rondallaire Aguiló*, transcripció, catalogació i estudi introductor per Jaume Guiscafrè. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008.

6. MASSOT I MUNTANER, Josep. *Inventari de l'Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Fascicle I*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993.

per publicar⁷ — hem de diferenciar entre la creació poètica i les notes sobre literatura, llengua o qualsevol dels temes que l'interessaren al llarg de la seva vida. Pel que fa a aquest segon apartat, és difícil trobar-hi textos travats i acabats: són simplement això, notes, sovint molt breus, en trossos de paper on es recullen idees, fragments de discursos, citacions de lectures, etc. El gran problema d'aquest material, però, és que no va mai datat. Això constitueix un entrebanc enorme i un parany que cal eludir amb cura. Perquè el pensament d'Aguiló sobre qualsevol dels temes que treballà entorn de la llengua i de la literatura catalana, en una època que s'allarga de mitjans dels quaranta a finals del noranta, òbviament anà modificant-se a mesura que ell mateix anava ampliant els seus coneixements a base de recerques, de lectures i de la seva tasca de bibliotecari, i a mesura, i això és molt important tenir-ho en compte, que es desenvolupava i consolidava el moviment literari en català i, paral·lelament, el catalanisme. Des del nom de la llengua —llemosina, provençal-catalana, catalana—, qüestions gramaticals —des de l'ortografia a la qüestió de l'arcaisme⁸—, a l'interès per la literatura antiga, a tot allò referit a la poesia tradicional i, a partir de cert moment, al seu paper en el desenvolupament de la nova literatura catalana, tots foren aspectes que evolucionaren i que prengueren un paper més o menys destacat amb el pas dels anys en el seu pensament. A l'hora de presentar al públic aquest material, per tant, cal fer tots els possibles per situar-lo en el temps de la seva redacció, ja sigui servint-nos per indicis externs (Aguiló aprofitava tota mena de paper, convocatòries de reunions, prospectes, sobres,

7. El 1966 es publicà el recull més extens de la seva correspondència, *Marià Aguiló i la "Renaixença" a través d'un epistolari de 266 cartes a Tomàs Forteza (1867-1897)*, d'un grandíssim interès. Són també remarcables els reculls de cartes que aparegueren a cura de Moliné i Brasés al *Boletín de la Academia de Buenas Letras de Barcelona* (1925-26), amb Miquel V. Amer, Manuel de Bofarull i Jaume Collell, així com les que presentà Àngel Aguiló a la *Revista de Catalunya* (1926) amb Xavier Llorens i Barba, Josep Coll i Vehí i Josep M. Quadrado. Tanmateix, i com deia, la seva correspondència conservada és amplíssima i ofereix una informació essencial. Només com a exemple, vegeu MAS I VIVES, Joan. «L'epistolari entre Marià Aguiló i Bartomeu Muntaner, font per a l'estudi de la Renaixença». *Randa*, vol. 30 (1991), p. 177-192.

8. Vaig fer una aproximació a la seva evolució sobre aspectes de llengua a TOMÀS, Margalida. «La construcció del model lingüístic de Marià Aguiló». *Anuari Verdaguer*, 17, 2009, p. 457-478.

que a vegades porten data incorporada, la qual cosa ens serveix com a mínim per saber a partir de quan es va poder redactar el text; també, el tipus de lletra del mateix Aguiló, amb unes variacions mínimes al llarg del temps) o interns, per les pròpies referències que inclouen els documents. I encara, per si les notes estan redactades en castellà o català, llengua que utilitzà gairebé en exclusiva a partir dels setanta. En aquest sentit, cal treballar amb cura el material sobre cançó tradicional recollit en volum per Joan Puntí,⁹ amb una gran quantitat d'informació, en el qual les notes van classificades per temes però de les quals no tenim cap informació de tipus cronològic. I és evident que «l'ideari cançonístic» d'Aguiló es modificà al llarg de més de cinquanta anys.¹⁰

Tenim així que —al marge de la creació poètica, en la qual em centraré ara mateix— editar textos manuscrits d'Aguiló presenta serioses dificultats i demana un grau d'intervencionisme inevitable. En poso un darrer exemple, tot un aplec de notes (prop del milenar) agrupades per ell mateix sota la denominació de «Cartes sobre el renaixement» o «cartes sobre el catalanisme». A diferència d'altres reculls, en aquest no hi ha una gran dispersió temporal ja que la majoria de notes foren redactades en els anys vuitanta i noranta, tal com posen de manifest les nombroses referències a fets concrets, a premsa o a obres publicades. Hi ha, per tant, una certa unitat cronològica però, en canvi, el desori de temes, les constants repeticions d'idees, els afegitons, la descurança en la redacció, la utilització de signes per remarcar l'interès d'allò escrit, són tot un repte al qual cal fer front a l'hora d'encarar-se amb la seva edició. Sembla clar, en aquest cas, que presentar els textos de forma literal, sense normalitzar-ne l'ortografia, no té cap mena de sentit perquè ni tan sols serviria —com sí que passa en altres ocasions, per exemple en els seus discursos dels Jocs Florals— per resseguir els criteris ortogràfics d'Aguiló en aquells

9. PUNTÍ I COLELL, Joan. *Ideari cançonístic Aguiló*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993.

10. TOMÀS, Margalida. «Piferrer, Milà, Aguiló, davant la literatura tradicional». *Catalònia 1 (Literatura popular catalana del segle XIX)*, revista en línia del Séminaire d'études catalans du Centre de recherches CRIMIC (EA 2561) de l'université Paris-Sorbonne.

moments,¹¹ donada la seva categoria de simples esborranys. Molt més complex és el tema de la puntuació, sovint pràcticament inexistent en els textos originals, amb la qual cosa en molts documents la interpretació del seu contingut queda supeditada al criteri de puntuació que fem servir. I més encara, la presentació d'un material tan extens i inconnex, que demana necessàriament un treball previ d'ordenació i de certa classificació, amb tot el que pugui tenir aquesta feina de manipulació interpretativa del material.

La poesia de Marià Aguiló: feina feta i feina per fer. Problemes d'edició

La intensa dedicació de Marià Aguiló a la creació poètica en català al llarg dels anys quaranta i cinquanta del XIX i, sobretot, les característiques pròpies d'aquesta creació, amb una clara voluntat d'estil propi i amb una qualitat global gens menyspreable, són factors importants perquè la poesia aguiloniana demani una nova oportunitat per donar-se a conèixer, després de quasi cent anys de l'aparició dels volums editats per Francesc Matheu. Fins i tot en forma d'antologia, la seva poesia ha tingut poca fortuna,¹² per bé que hom hagi parlat sovint de les dots com a poeta d'Aguiló i se l'hagi inclòs en les antologies de poesia catalana en general, o romàntica en particular. En un panorama molt ideal, caldria, doncs, comptar amb una edició

11. Val a dir que el criteri d'editar els textos, d'Aguiló o d'altres autors, respectant l'ortografia original fou el que vaig seguir durant anys. En part perquè molts dels treballs giraven, d'una manera o altra, entorn de les disputes ortogràfiques dels setanta centrades entorn de la figura de Marià Aguiló i dels mallorquins. En aquest context, l'ortografia triada per un autor, o per l'equip de redacció d'una revista, o per l'editor del volum dels jocs, era en si mateixa una declaració de principis, i per tant mantenir-la en la nova edició era oferir una informació complementària: l'article, el poema, el parlament, a més del seu contingut específic, a través de l'ortografia triada, il·lustrava també l'adscripció del seu autor i mostrava l'estat de la qüestió sobre aquest tema.

12. Francesc Matheu li dedicà també un quadernet de la col·lecció «Lectura Popular» (abans havia recollit en un altre els discursos d'Aguiló als Jocs Florals); després, han aparegut: *Antologia poètica*, a cura de Josep M. Llompart (Palma: Editorial Moll, «Les Illes d'Or», 1975) i una altra a cura de Pere Rosselló Bover (Palma: 1996).

de la seva obra completa, o el més completa possible, acompanyada, necessàriament, d'un mínim aparat crític. Ara, en un panorama cultural simplement normal, el que no podria faltar fóra una edició que recollís en dos o tres volums, una mostra generosa de la seva poesia més interessant, feta a partir de tota la seva producció conservada i no només de la inclosa en les edicions d'Àngel Aguiló i Matheu, i, segurament amb uns criteris de selecció diferents. Tanmateix, i per molt ideal que fos la situació que permetés l'aparició d'aquestes obres, l'edició de l'obra poètica d'Aguiló comporta tot un seguit de dificultats i entrebancs considerables. Vegem-los mínimament.

En primeríssim lloc, conèixer més a fons què constitueix realment la seva obra, és a dir, saber què va escriure i poder establir la llista de les seves composicions, tasca encara molt lluny d'estar feta. Per portar-la a terme comptem amb tres fonts fonamentals. Per començar, l'ampli recull de versions manuscrites conservat al *Fons Marià Aguiló* de la Biblioteca de Catalunya. No conté tots els poemes que va escriure, però n'hi ha una bona part, especialment —i això en multiplica l'interès— dels més primerencs, i de moltes composicions es conserven diverses versions. A diferència de la resta de la seva documentació, com ja hem dit abans, la majoria dels poemes van datats,¹³ però la data indica sempre el moment de redacció, però no indica mai la de les successives versions. És aquest un punt important, i conflictiu. Com deia ell mateix en una nota referint-se a les seves poesies: «Algunes n'hi ha de refetes i totes són corregides (sens per açò estar segur sempre de l'acert). Posar la fetxa de la correcció seria tan fals com posar la primera del dia que la vaig escriure sense fer esta advertència».¹⁴

Tenim després l'obra editada ja en vida d'Aguiló. Els poemes premiats als Jocs Florals i inclosos en els anuaris corresponents, així com

13. Només una trentena del total dels conservats al fons de la biblioteca no porten data de redacció, encara que els volums publicats pel seu fill i per Matheu n'incloguin encara bastants sense datar; entre aquests, tot el conjunt que forma el *Llibret de consells*, la majoria adreçats per Marià Aguiló al seu fill Àngel, cosa que els situa a partir de finals dels anys setanta. Per altra banda, i sense cap mena de dubte, aquest recull és de molt el menys interessant des del punt de vista poètic, i el mateix Àngel no el recollí en els volums que preparà ell.

14. *Fons Marià Aguiló*, 38.4.2.

els que ho foren en volums antològics, de *Los trovadors nous* de 1858¹⁵ al *Llibre d'or de la moderna poesia catalana* (1878), a la trilogia *Llibre de la pàtria*, *Llibre de l'amor* i *Llibre de la fe*, de 1882-1883, o al *Llibre de la Renaixensa* (1888). O a Mallorca, a l'antologia preparada per Jeroni Rosselló el 1873, *Poetes balears. Setgle XIX*. I finalment, una enorme i descontrolada quantitat de poemes publicats a la premsa de Mallorca i de Catalunya. Descontrolada, perquè resseguir allò que va aparèixer a publicacions clàssiques, com *Lo Gai Saber*, *Calendari Català* o *La Renaixença*, o bé a la *Revista Balear* o *Museo Balear* és molt fàcil; si n'ampliem l'espectre, anem de *L'Avenç* a *La Veu del Montserrat*, passant per la *Il·lustració Catalana*, però és també una feina abastable; però buscar composicions seves a la munió de revistes que aparegueren al llarg de la seva vida —com poden ser, per posar-ne només uns exemples, *El Faro Bisbalense*, la *Revista Regional* o el *Missatger del cor de Jesús* a Catalunya, o l'*Almanaque Balear* d'*El Isleño* i *El Áncora* a Mallorca— és ja una tasca de mal controlar. Per altra banda, tenint en compte el gran nombre de revistes on aparegueren poesies seves, hem de suposar que, malgrat que algunes d'aquestes publicacions intentessin respectar del tot els seus originals, el control d'Aguiló sobre l'obra quedava molt diluït i, de fet, en el fons de la Biblioteca de Catalunya no és estrany trobar-hi retalls de premsa amb poemes seus corregits a mà, ja fos en aspectes merament formals, entre ells els ortogràfics, o més lligats a l'estil o al contingut. I això ens porta necessàriament a l'altre gran obstacle a l'hora d'editar la seva poesia, derivat de la peculiar relació d'Aguiló amb la seva obra poètica: l'establiment del text entre les nombroses variants que tenim de molts dels seus poemes. Abans d'entrar-hi, però, cal fer esment encara a l'altra font per a conèixer la seva producció: els reculls pòstums, ja esmentats, publicats pel seu fill i per Francesc Matheu, que contenen també —sobretot les *Poesies completes* editades per aquest últim— un

15. *Los trovadors modernos* de 1859 no incloïa cap poema de Marià Aguiló. En una d'aquestes notes sobre la renaixença, escrivia aquest: «Si s'ha de ressuscitar la llengua és precís, abans que la gramàtica artificial i pedant, dar importància a tots —no tenir exclusivisme (En Bofarull no volgué incloure el *Tamboriner* en els trovadors nous i se barallà amb l'editor que volgué fer los moderns, demanant-me que no li das res)».

remarcable nombre de poemes dels quals, ara per ara, no coneixem més versions.

Ja sabem que una bona part de la creació poètica d'Aguiló fou redactada en els anys quaranta (uns 140 poemes identificats) i cinquanta (uns 45), per després baixar molt (uns altres 45 de 1860 a la seva mort, a més dels importants *Focs follets*, gestats de jove però acabats el 1880).¹⁶ Però, tanmateix, i com ja va assenyalar Joan Mas¹⁷ i jo mateixa,¹⁸ això no vol dir que els poemes datats els anys de joventut que després anaven guanyant premis als Jocs Florals o que anaven apareixent a la premsa fossin iguals o, fins i tot, que fossin els mateixos —per molt que compartissin títol— amb els que havia redactat quan tenia vint anys. Així, i a tall d'exemple, els seus poemes premiats als jocs de 1864 («Aubada», «Dissort» i «Esperança») són d'abans de 1845 el primer i del desembre de 1849 els altres dos; o més exagerat encara, «Penediment», premiat el 1880, fou escrit per primer cop el febrer de 1848. Perquè el cert és que Aguiló, per molt que es confessés mort per a la poesia a partir dels seixanta, anà retocant una i altra vegada les seves composicions, de cara a una possible publicació en volum que no acabà d'arribar mai o per recordar i assaborir temps passats: com comentava un desanimat Plàcid Aguiló a Tomàs Fortesa, l'amic i confident dels dos germans, «en Mariano ja l'has de conèixer i per lo tant no es pot fer cabal de sos entusiasmes ni dels seus refredaments [...] Jugar amb orles i gravats l'entretenen més que tot i regirar papers seus vells que no en farà res, perdent un temps preciós que li fa falta per lo més precís».¹⁹ A aquesta característica, cal afegir el fet que els poemes més primerencs, els redactats entre 1842 i 1847 passaren per les mans i criteris de correcció de Tomàs Aguiló i aquest

16. Ara per ara tenim identificades unes 332 composicions poètiques seves, de llargada molt diferent, de poemes de quatre o cinc versos a composicions de molt més abast, entre aquestes els *Focs follets*.

17. MAS I VIVES, Joan. «Influència de Tomàs Aguiló i Josep Maria Quadrado en la formació de Marià Aguiló». A: *La construcció d'una identitat. El debat ideològic i cultural entorn de J. M. Quadrado i J. Ll. Pons i Gallarza*. Palma: Lleonard Muntaner Editor, 2008, p. 31-55.

18. TOMÀS, Margalida. «Notes sobre la poesia de Marià Aguiló dels anys quaranta». A: *Miscel·lània Ricard Torrents. Scientiae patriaeque impendere vitam*. Vic: Eumo Editorial, 2007, p. 572-594.

19. Carta del 26 de novembre de 1883. Ms. 1546 de la Biblioteca de Catalunya.

hi intervingué de forma dràstica. Alguns d'aquests poemes foren represos després altra volta per Marià, però d'alguns altres la versió final que en tenim —i a vegades, l'única versió— és sols la de Tomàs. Finalment, hi ha encara un altre factor que explica aquesta constant revisió en un nombre important dels seus poemes: l'adequació d'un contingut juvenil als seus interessos d'adult, cosa que els converteix, a la pràctica, en poemes diferents. És aquest, segurament, el cas més conflictiu a l'hora d'establir el text a editar. Perquè és bastant cert que el veritable Aguiló poeta és l'Aguiló jove, com assegurava ell mateix, i amb el pas dels anys la seva gran virtut, aquell lirisme simple i senzill, però alat i inspirat, es va anar perdent i la seva poesia, sempre tan pobre de recursos estilístics i formals, va anar quedant cada cop més prosaica i esquemàtica. Plena, això sí, de referències biogràfiques relacionades amb la seva «passió capital»: la seva aportació a la llengua i a la literatura catalana. Un cas paradigmàtic d'això és la reelaboració al llarg d'anys i anys d'un poema que va començar sent d'introspecció personal i acabà com un poema a la llengua catalana: en aquest camí de més de trenta anys —de 1850, poc més o menys, als anys vuitanta— Aguiló redactà cinc versions diferents, o cinc poemes, segons com ho considerem. En fer l'estudi del conjunt i donar-lo a conèixer²⁰ fou quan es plantejà amb claredat aquest problema de tria: per molt especialitzada que sigui una publicació on pugui aparèixer un estudi d'aquest tipus, és impossible reproduir-hi totes les versions/poemes i s'imposa, per tant, la selecció. En aquest cas, la decisió fou la de publicar el text més modern, amb molts més elements autobiogràfics i molt més explícit pel que fa al tema de la llengua catalana, però també molt menys «poètic» que alguna de les altres versions més antigues. Una decisió que suposava, en definitiva, deixar de banda un, o uns, aconseguits i interessants poemes dels cinquanta, per donar visibilitat a un poema dels vuitanta amb relatiu poc interès des del punt de vista estrictament poètic,²¹ però molt útil per conèixer el mateix Aguiló.

20. TOMÀS, Margalida. «Poesia, llengua i autobiografia: l'evolució d'un poema de Marià Aguiló». *Randa*, núm. 57 (2006), p. 127-160.

21. En aquest cas, i també després de molts dubtes, l'opció triada fou de presentar el poema de forma literal i sense normalitzar-lo ortogràficament, bàsicament perquè, com s'explicava al llarg de la introducció que l'acompanyava, fou precisament l'ortografia feta servir en cada moment dels diferents estadis de

Això, per desgràcia, no és un cas aïllat en la seva producció poètica, i és en aquestes situacions que sempre se'ns planteja el dubte a l'hora d'establir el text del poema a editar.

Algunes vegades, no massa, les coses no són tan complicades. La situació més senzilla és aquella en què volem editar poemes seus inèdits dels quals tenim només una versió o aquells de què en tenim diverses, però totes acostades en el temps, és a dir, versions que suposen simplement diferents estadis de treball (esborrany, còpia més elaborada, etc.). És el cas del conjunt que vaig batejar com a «Els set pecats capitals» i que vaig editar a la revista *Randa*.²² Establir-ne el text, en aquesta situació, no presentava cap mena de dificultat: totes les versions dels poemes foren redactades entre el setembre i el desembre de 1847 i posteriorment no sofriren manipulacions, per tant l'elecció del text a editar era ben senzilla. També fou senzill prendre el criteri de presentar els poemes normalitzats ortogràficament, perquè el que interessava era donar a conèixer els valors literaris de la poesia del jove Aguiló i calia, per tant, acostar els poemes tant com fos possible al lector. Per altra banda, l'estudi que en precedia l'edició també permetia, sense necessitat de destorbar la lectura dels poemes, fer les consideracions necessàries sobre les grafies que havia triat en uns moments tan primerencs i altres aspectes.²³

Un cas diferent, també, fou l'edició dels *Focs follets*.²⁴ Per causes desconegudes, mentre que el fons Aguiló de la Biblioteca de Catalunya conserva una gran munió de notes sobre el que fou el seu gran projecte poètic juvenil —centrat en la conquesta de Mallorca i amb Ramon Llull com a un dels seus protagonistes destacats—, les

redacció la que em va guiar, en part, per establir-ne la data de redacció. Podríem dir que també va prevaler el criteri filològic per sobre de l'estrictament literari.

22. TOMÀS, Margalida. «*Els set pecats capitals*, un projecte literari de Marià Aguiló». *Randa*, núm. 61 (2008), p. 103-122.

23. Calia explicar, per exemple, que havia optat per la solució normativa també en aquells casos que aquesta amagava la pronúncia mallorquina, dada important perquè llavors Marià encara «mallorquinitzava» molt la seva poesia, cosa que poc després deixà de fer (africacions de les formes verbals *voletetgen*, *lletgirà*, etc.; la iodització general), o fer notar aspectes de rima que la normalització ortogràfica amagava (*rector* rima amb *matar-lo*, amb el pronom tònic; o *fulla* amb *duia*, per exemple).

24. AGUILÓ, Marià. *Focs follets*. Edició a cura d'Andreu Gabriel. Estudi introductori de Margalida Tomàs. Tarragona: Arola Editors, 2006.

restes del qual són la base dels *Focs follets*, no té, en canvi, cap original, ni esborrany —si exceptuem uns fragments escadussers— d'aquest últim poema. A l'hora d'editar-lo de nou, doncs, haguérem de basar-nos en el text que presentà Àngel Aguiló a la seva edició de 1909. El repte fou refer el camí que duia del somni truncat, el projectat poema, a les dotze glosades que formen els *Focs follets*, un camí necessari per poder entendre en profunditat la composició de 1880. Però aquest treball de reconstrucció no es va poder fer a partir de versions diferents del poema, sinó a partir de la multitud de notes escrites al llarg de més de trenta anys.

Fins aquí, les poques edicions noves de la poesia aguiloniana, cada una representativa d'una problemàtica diferent. Si el projecte d'edició se centra no en una sola obra, com és el cas de les esmentades fins ara (entenem els poemes que formen «Els set pecats capitals» com a parts d'un tot) sinó en un volum, òbviament les dificultats es multiplicaran, sobretot perquè sembla indiscutible que la major part de les poesies seleccionades haurien de ser de l'època de joventut, amb el que tot això comporta: la intervenció de Tomàs Aguiló en els molt primerencs i, sobretot, els llargs anys de manipulació del mateix Marià de la seva pròpia obra. La tria del text a editar entre les diverses versions és llavors el major obstacle, sobretot si pensem en una empresa d'edició d'ampla volada, amb voluntat exhaustiva.

Àngel Aguiló titulà un dels volums de poesies del seu pare *Recorts de juvenesa*, és a dir, la juvenesa vista ja com a record, des de l'edat adulta. En aquest sentit, l'opció que féu de decantar-se per les versions més «retocades» és coherent. Però el poeta Aguiló que escrivia poesia catalana amb profusió i que intentava trobar-hi nous camins molt abans que els Jocs Florals es comencessin a preparar, que tenia un to ben personal, el tenim encara molt desconegut. És en aquest sentit, i ja per acabar, que proposaria l'edició d'un «llibre de joventut», que recollís precisament les versions primeres dels poemes juvenils que va escriure, no les que passaren per mans d'un home adult. Crec poder afirmar sense gaire por a equivocar-me que un volum que recollís una bona selecció d'aquesta poesia seria tota una sorpresa i podria significar un pas important per al coneixement de la poesia de les dècades dels quaranta i cinquanta i, ja no cal dir-ho, per al coneixement de la personalitat poètica de Marià Aguiló.